

**CURTEA
DE APEL CHIȘINĂU**

mun. Chișinău, str. Teilor 4, MD - 2043

www.instante.justice.md

Tel. (022) 409-209, e-mail: cac@justice.md

No 4-35/2-463 din 01.04.24

**CHISINAU
COURT OF APPEAL**

4 Teilor str. Chișinău, 2043

www.instante.justice.md

Tel. (022) 409-209, e-mail: cac@justice.md

Dosar nr. 3-207/23

Curtea Constituțională

Chișinău, str. A. Lăpușeanu 28, MD-2004

Curtea de Apel Chișinău vă expediază, pentru examinare conform competenței, sesizarea formulată de avocatul Dumitru Pavel, în interesele ÎCS „Reforma Art”, în cadrul examinării cauzei civile la acțiunea înaintată de ÎCS „Reforma Art” împotriva Consiliului Audiovizualului din RM privind anularea pct. 12-14 al deciziei nr. 360 din 10 noiembrie 2023 „Cu privire la reflectarea alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023 (perioada monitorizată 30 octombrie - 03 noiembrie 2023).

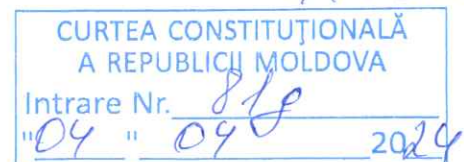
Anexe:

1. Copia încheierii 3-207/23 a Curții de Apel Chișinău din 25.03.2024 privind ridicarea excepției de neconstituționalitate (5 file);
2. Sesizarea (12 file).
3. Decizia Consiliului Audiovizualului nr. 360 din 10.11.2023.

**Judecătorul
Curții de Apel Chișinău**

Ina Dutca

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

A. Autorul excepției de neconstituționalitate¹**A.2. Persoană juridică**

1. **Denumire și sediu** ÎCS Reforma Art SRL, titulara postului Jurnal TV, mun. Chișinău, str. Valea Dicescu 7;
2. **Numărul și data înregistrării:** IDNO 1009600027847, 21-08-2009
3. **Numele administratorului:** Valentin Butnaru
4. **Telefon și e-mail** contact@jurnaltv.md
5. **Reprezentant:** Dumitru Pavel, avocat

¹ Aici, autorul excepției de neconstituționalitate va alege rubrica relevantă, ștergându-le pe celelalte.

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun²

ÎCS Reforma Art SRL, din calitatea sa de titulară a postului Jurnal TV, a fost sancționată prin pct.3 din decizia Consiliului Audiovizualului nr.353 din 10 noiembrie 2023 Cu privire la reflectarea alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023 (perioada monitorizată 30 octombrie – 05 noiembrie 2023), a fost sancționată cu amendă în mărime de 15000 de lei, pentru nerespectarea repetată a prevederilor art. 90 alin. (2) din Codul electoral nr.325/2022, în conformitate cu art. 84 alin. (6) lit. e) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018.

În fapt, Consiliul a reținut că Jurnal TV a difuzat emisiunile:

- *„Ora de Ras” din 31.10.2023, în cadrul căreia, VOICEOVER „ Mai țineți minte cum Igor Dodon a făcut cumetria mezinului său la vila de la Condița. Iată că și fostul său coleg de partid. Ion Ceban, actualul primar al capitalei a decis că e bine să organizeze o nuntă în curtea Primăriei. Cei cu socialiștii ăștia? Unul face cumetrie, la vila de stat. Altul face nuntă. În curtea unei instituții de stat”;*
- *Trigger din 31.10.2023, live, în platou sunt prezenți Victor Cebanu și Alexei Tulbure, comentatori politici. În program sunt puse în discuție trei subiecte: «Шесть каналов остались без лицензии», «Каковы шансы «ШАНСА», «Погром в Махачкале». În contextul discuțiilor despre alegerile locale generale, protagoniștii emisiunii se axează pe comentarea acțiunilor Partidului Politic Șansă, descendent al PP „Șor”, Victor Cebanu (20:40:02) menționează: „ В письме СИП, которое было направлено в ЦИК было высказано предложение исключить из предвыборной гонки кандидатов от партии «ШАНС», на посты мэров городов Орзеев и Бельцы, Алексеи Лупгу и Викторию Шапа. Ведомство утверждает, что они представляют опасность для государственной безопасности так как связаны с партией «ШОР». Ну это секрет поли-шипеля, в том они связаны с партией «ШОР», они и являются партией «ШОР» под другим, названием, которые мы уже какое-то время называем, их «ШАНСОН» на ряду с другой партией которое называется «ВОЗНОГРОЖДЕНИЕ», это клоны партии «ШОР» которые осуществляют ту же деятельность которую до этого осуществляла собственно партия «ШОР»”. Alexei Tulbure: „Даже Арине Спэтару которой помогало КГБ молдавское создавать структуры партийные на деньги Шора, даже они с этим не справились”.*
- *„Secretele Puterii” live din 01.11.2023. Este de menționat că în data de 03.11.2023, Consiliul Audiovizualului (în continuare – CA) a recepționat petiția nr. 092 din 02.11.2023 din partea Partidului Politic Mișcarea Alternativa Națională (în continuare - PP MAN), prin care susține că „La data de 01.11.2023, serviciul media audiovizual de televiziune „ Jurnal TV” a difuzat programul audiovizual „ Secretele puterii”, în cadrul căruia moderatorul a răspândit judecăți de valoare fără substrat, factologic în privința candidatului la funcția de primar general al mun. Chișinău, Ion Ceban, prezentând publicului larg aceste judecăți de valoare, false de altfel, ca fiind, fapte constatate. Solicităm să constatați faptul încălcării de către ICS „Reforma Art” SRL (postul de*

² Această parte a formularului trebuie să conțină un rezumat al informațiilor pertinente referitoare la cauza dedusă judecării instanței de drept comun, i.e. instanței în fața căreia sau de care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate

televiziune „ Jurnal TV”) a propriei Declarații privind politica editorială pentru reflectarea alegerilor, dar și a prevederilor legale speciale. In același timp solicităm, respectuos, să. aplicați sancțiunea maximă ce se impune în legătură, cu încălcările intenționate și repetitive comise de către postul vizat”.

Petiția a fost conexată la procedura administrativă conform art. 80 (1) din Codul administrativ. Astfel rezultatele controlului au atestat că programul este moderat de jurnalistul Alex Cozer. Invitatul programului este Președinta RM, Maia Sandu. Subiectele discutate în program coincid cu titlurile plasate pe burtieră. Acestea sunt: „Evaluarea riscurilor în ajun de alegeri”, „Noi tentative de corupere electorală ”, „ Pericole majore la adresa democrației ”, „ Oligarhii luptă să revină la putere” e.t.c. în cadrul abordării acestor subiecte moderatorul menționează „Astăzi am citit un articol foarte interesant apărut într-o publicație estoniană serioasă, practic cred că una dintre cele mai citite din Estonia. În acea investigație se spune că Ivan Ceban se afla la Moscova în ziua de 24 februarie 2022, chiar în ziua declanșării invaziei din Ucraina, un lucru interesant care ar trebui să ne dea mult de gândit, dacă nu chiar grav.

Astfel, ca urmare a examinării tuturor circumstanțelor, este de menționat că, în perioada electorală, potrivit prevederilor art. 90 alin. (2) din Codul electoral: „În serviciile media audiovizuale, grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri), reprezentanții și persoanele de încredere ale acestora nu pot avea intervenții directe sau indirecte și nu pot fi vizați de terți în alte programe audiovizuale decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în declarațiile politicilor editoriale ale furnizorilor de servicii media. Programele cu caracter electoral se consideră: programele de știri și actualități, emisiuni de informare electorală, emisiuni de promovare electorală, dezbateri electorale, programe de publicitate electorală.” Potrivit declarației privind politica editorială pentru reflectarea alegerilor locale din 05 noiembrie 2023, depusă de serviciul media audiovizual de televiziune „Jurnal TV” și aprobată de CA prin Decizia nr. 269 din 08.09.2023, la pct. 3 serviciul media s-a angajat să difuzeze în această perioadă trei tipuri de programe audiovizuale cu caracter electoral: „a) Programe cu conținut electoral evidențiate prin semnale acustice și vizuale în principalul buletin de știri al zilei (Jurnalul orei 19 (RO) și știrile de limba rusă de la ora 21:30), în zilele de luni-vineri; b) Dezbateri electorale, organizate în condițiile de mai jos; c) Programe de publicitate electorală, difuzate pe măsura contractării, în aceleași intervale orare, în orele de maximă audiență”.

Astfel, programele audiovizuale „Ora de ras”, « Trigger», „Secretele Puterii” nu se regăsesc în lista programelor cu caracter electoral clasificate de Codul electoral.

Prin urmare, concurenții electorali nu pot avea intervenții directe sau indirecte și nu pot fi vizați de terii în alte programe audiovizuale, decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în declarația privind politica editorială a furnizorului de servicii media ÎCS „REFORMA ART” SRL.

Astfel, sunt relevante prevederile art. 90 alin. (2) din Codul electoral.

Ca rezultat, actul administrativ de sancționare a fost contestat în Curtea de Apel Chișinău – litigiu electoral, căreia i-a fost solicitată remiterea sesizării Curții Constituționale în vederea expunerii asupra constituționalității sintagmei din art.90 alin.(2) Cod electoral, pe motiv al contravenirii lor art.32 și 34 din Constituție și 10 din CEDO, prin instituirea unei limitări abuzive și contrare practicii CtEDO la libertatea de exprimare!

C. Obiectul sesizării³

După cum am dezvoltat mai sus obiect al sesizării îl constituie sintagma "**... nu pot avea intervenții directe sau indirecte și nu pot fi vizați de terți în alte programe audiovizuale decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în declarațiile politicilor editoriale ale furnizorilor de servicii media**" din art.90 alin.(2) Cod electoral. Această sintagmă, în opinia noastră, contravine art.32 din Constituție și 10 din CEDO, prin instituirea unei limitări abuzive și contrare practicii CtEDO la libertatea de exprimare!

Astfel, la data de 08 decembrie 2022 a fost adoptat Codul electoral Nr. 325, publicat la 23-12-2022 în Monitorul Oficial Nr. 426-427 art. 770, fiind expus într-o nouă redacție art.90 alin.(2):

(2) În serviciile media audiovizuale, grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri), participanții la referendum, reprezentanții și persoanele de încredere ale acestora nu pot avea intervenții directe sau indirecte și nu pot fi vizați de terți în alte programe audiovizuale decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în declarațiile politicilor editoriale ale furnizorilor de servicii media. Programe audiovizuale cu caracter electoral se consideră următoarele:

a) programele de știri și actualități – rubricile sau grupajele informative, evidențiate prin semnale acustice și vizuale unice, în care pot fi difuzate informații despre tehnica votării, sistemul electoral, alte aspecte ale procesului electoral, sondaje de opinie și activități de campanie ale grupurilor de inițiativă, ale concurenților electorali și ale participanților la referendum;

b) emisiunile de informare electorală – emisiunile, organizate la inițiativa furnizorului de servicii media, în care grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri), participanții la referendum sau reprezentanții acestora pot prezenta programele politice și în care pot fi discutate diverse probleme de interes public;

c) emisiunile de promovare electorală – emisiuni care se difuzează în limita timpilor de antenă acordați grupurilor de inițiativă, concurenților electorali și participanților la referendum în conformitate cu prevederile prezentului cod;

d) dezbaterile electorale – emisiunile în care grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri), participanții la referendum sau reprezentanții acestora sunt solicitați să se pronunțe pe marginea temelor propuse spre discuție de către furnizorul de servicii media;

e) programele de publicitate electorală – programele destinate în exclusivitate difuzării publicității electorale.

În asemenea mod, legislatorul a făcut o ingerință în conținutul serviciilor de programe ale serviciilor media audiovizuale, când a interzis comunicarea informațiilor despre concurenții electorali în alte emisiuni decât un număr limitat: programele de știri și actualități (rubricile electorale speciale); emisiunile de informare electorală; emisiunile de promovare electorală; dezbaterile electorale; programele de publicitate electorală.

³ În această parte a formularului se vor menționa prevederile contestate în fața Curții Constituționale, potrivit competenței sale ratione materiae. Aceste prevederi trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

Mai mult, prin prisma acestor limitări legislative autoritatea administrativă, Consiliul Audiovizualului, a calificat și extins că menționarea numelui concurentului chiar și în virtutea funcției administrative precedente deținute de acesta, constituie o încălcare a normei legale date.

Deci, în perioada electorală libertatea de exprimarea a presei audiovizuale se limitează simțitor și considerabil când nu pot fi realizate și difuzate subiecte ce îi au ca și protagoniști pe actuali concurenți electorali, indiferent de faptul că expunerile despre aceștia se referă la activitatea anterioară a lor, investigațiile jurnalistice despre ei, potențialele cauze penale, civile, contravenționale în privința persoanelor date, inclusiv și prin expunere în emisiuni de analiză politică.

Or, numărul limitat de emisiuni în cadrul cărora pot fi expuse numele concurenților electorali duc la imposibilitatea presei audiovizuale de a face dezvăluiri despre aceștia, fiind limitat totul doar la activitatea electorală a lor și la publicitatea electorală.

Aceste limitări afectează buna și normala activitate a presei, reducând posibilitatea acestei "puteri în stat" de a comunica publicului larg informații de interes public ce se referă la funcționarii - concurenții electorali, inclusiv dacă aceste informații au fost comise din altă calitate a acestora.

Inserarea prin legea citată a acestor ingerințe contravine expres unor prevederi din Constituție, a normelor internaționale la care țara noastră s-a raliat și practicii bogate a Curții Europene a Drepturilor Omului, după cum v-om expune mai jos.

Remarcăm că prezenta cerere corespunde criteriilor de admisibilitate stabilite prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, cum urmează:

- 1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;
- 2) excepția este ridicată de una din părți sau de reprezentantul acesteia;
- 3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;
- 4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție⁴

Norma legală a cărei constituționalitate se solicită să fie verificată, contravine expres libertății de exprimare a presei și dreptului publicului la informare, în special:

Articolul 1

Statul Republica Moldova

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 32

Libertatea opiniei și a exprimării

„(1) Oricărui cetățean îi este garantată libertatea gândirii, a opiniei, precum și libertatea exprimării în public prin cuvânt, imagine sau prin alt mijloc posibil.

(2) Libertatea exprimării nu poate prejudicia onoarea, demnitatea sau dreptul altei persoane la viziune proprie.

(3) Sunt interzise și pedepsite prin lege contestarea și defăimarea statului și a poporului, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum și alte manifestări ce atentează la regimul constituțional.”

Articolul 34

Dreptul la informație

„(1) Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit.

(2) Autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal.

(3) Dreptul la informație nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție a cetățenilor sau siguranța națională.

(4) Mijloacele de informare publică, de stat sau private, sunt obligate să asigure informarea corectă a opiniei publice.

(5) Mijloacele de informare publică nu sunt supuse cenzurii.”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

⁴ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta de ce consideră aplicabil unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție, adică va argumenta dacă există o ingerință în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Astfel, Constituția Republicii Moldova expres protejează libertatea de exprimare a presei și a publicului la informare, stabilit inclusiv inadmisibilitatea și imposibilitatea autorităților de a ngrădi în vreun fel sau în vreo perioadă de timp, a dreptului la libera informare, pe când art.90 alin.(2) din Codul electoral, în partea sa relevantă, limitează aceste posibilități, excluzând în perioada electorală, dreptul presei de a informa publicul larg în privința persoanelor care au obținut statut de concurenți electorali (persoane fizice, partide politice, reprezentanții lor, exponenții grupurilor de inițiativă, etc.) și limitându-l doar la un număr limitat de emisiuni, esența cărora se reduce doar la elogiarea acestor potențiali subiecți de știri.

De rînd cu aceste reglementări constituționale Curtea urmează să țină cont și de prevederile art.10 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale din 04.11.1950, care are prioritate asupra legislației naționale și care stabilește:

Art. 10 Libertatea de exprimare

1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică statele să supună societățile de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercițarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă anumitor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și pentru prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.

Astfel, cele două libertăți, ce constau în exprimarea liberă și dreptul la informare, sunt instituții reglementate prin Constituție și ingerința asupra acestora poate fi exercitată prin legi organice și ordinare doar cu condiția ca aceasta să nu contravină garanțiilor libere de exercitate a libertăților date.

În esență, Curtea urmează să se pronunțe dacă este constituțională limitarea libertății de exprimare și dacă această limitare se circumscrie acelor posibile limitări stabilite prin reglementări speciale: *”necesare într-o societate democratică pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, pentru a apăra ordinea și a preveni infracțiunile, pentru a proteja sănătatea și morala, reputația sau drepturile altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”*

E. Argumentarea preinsei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție⁵

Interzicerea difuzării informațiilor despre concurenții electorali în emisiuni care nu sunt strict dedicate campaniei electorale, dar care constituie emisiuni de analiză politică, trebuie să fie considerată drept o limitare a libertății de exprimare și a dreptului la informare, și, implicit, o încălcare a principiilor democratice. Această restricție ar putea afecta pluralismul informațional și posibilitatea cetățenilor de a accesa informații relevante pentru a-și forma o opinie informată.

Într-o societate democratică, diversitatea de opinii și accesul la informație variată sunt esențiale pentru procesul democratic. Interzicerea difuzării informațiilor despre concurenții electorali în emisiuni obișnuite poate crea un dezechilibru în accesul la informații, limitând dreptul cetățenilor de a cunoaște din diferite aspecte și contexte despre activitatea persoanelor care la moment sunt concurenți electorali.

De asemenea, această interdicție ar putea afecta dreptul jurnaliștilor de a-și exercita liber meseria și de a informa publicul. Limitarea lor în a acoperi subiectele politice în afara contextului electoral ar putea fi percepută ca o imixtiune în libertatea presei și o restricție asupra pluralismului mediatic.

În concluzie, impunerea unor limite stricte privind difuzarea informațiilor despre concurenții electorali în afara emisiunilor electorale poate fi considerată ca o încălcare a principiilor democratice și a drepturilor fundamentale ale cetățenilor la informație și libertate de exprimare. Este esențial să se găsească un echilibru între reglementările necesare pentru buna desfășurare a campaniilor electorale și protejarea principiilor democratice fundamentale.

Limitarea libertății de exprimare a presei reprezintă o temă complexă și actuală în cadrul societăților contemporane. Este esențial să înțelegem că, în ciuda importanței libertății de exprimare, există situații în care aceasta poate fi restrânsă în numele altor valori și interese publice. Acest referat explorează diverse aspecte ale limitării libertății de exprimare a presei, evidențiind provocările și dilemele asociate cu această problemă.

Vrem să deducem Curții că se cunoaște despre faptul că, în diverse circumstanțe, statul sau alte entități pot fi tentate să impună restricții asupra presei în scopul protejării altor interese, cum ar fi securitatea națională sau prevenirea răspândirii de informații false.

Unul dintre argumentele aduse pentru limitarea libertății de exprimare a presei este protejarea securității naționale. În situații de conflict sau amenințare la adresa statului, guvernele pot justifica cenzura pentru a preveni divulgarea de informații sensibile sau pentru a împiedica incitarea la violență.

⁵ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta, după caz, de ce consideră că îi este încălcat unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție. Este recomandabil ca acesta să urmeze, în argumentarea sa, următorii pași: (1) dacă ingerința în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție este prevăzută de lege; în caz afirmativ, (2) dacă ingerința urmărește realizarea unui scop legitim permis de Constituție; în caz afirmativ, (3) dacă există o legătură rațională între ingerință și scopul legitim urmărit; în caz afirmativ, (4) dacă ar putea fi instituite alte măsuri legislative la fel de eficiente și mai puțin intruzive pentru dreptul/drepturile fundamentale în discuție; în caz afirmativ, (5) dacă ingerința este proporțională cu scopul legitim urmărit.

Cu toate acestea, limitarea informațiilor despre concurenții electorali doar la anumite emisiuni, încalcă echilibrul dintre securitate și drepturile fundamentale ale cetățenilor la informare și libera exprimare.

Un alt motiv pentru limitarea libertății presei poate fi protejarea ordinii publice și a moralității. Totuși, limitarea instituită prin art.90 alin.(2) Cod electoral nu indică la un atare argument și el nici nu poate fi invocat aici.

În unele cazuri, limitarea libertății de exprimare a presei este justificată prin necesitatea de a proteja drepturile individuale, cum ar fi dreptul la viață privată sau prevenirea difuzării de informații false care pot aduce prejudicii grave persoanelor sau instituțiilor. Această abordare, de asemenea, nu se circumscrie restricțiilor stabilite prin articolul invocat.

În concluzie, limitarea libertății de exprimare a presei este o problemă complexă, cu multiple aspecte și implicații. Este esențial să se găsească un echilibru adecvat între protejarea altor valori și interese publice și garantarea libertății fundamentale a presei într-o societate democratică. Mecanismele de control, transparența și responsabilitatea sunt cruciale pentru a preveni abuzurile și pentru a asigura că restricțiile aplicate sunt în conformitate cu principiile democratice și drepturile fundamentale ale individului.

Însă, este evident că niciuna din modalitățile "legale și întemeiate" de limitare a libertății de exprimare nu poate fi raportată și aplicată prezentului caz de limitare a exprimării, ceea ce atestă caracterul arbitrar al limitării inserate în articolul contestat.

Astfel cum este garantată de paragraful 1 al articolului 10 din Convenție, constituie unul dintre fundamentele esențiale ale unei societăți democratice, într-adevăr una dintre condițiile de bază pentru progresul acesteia și pentru autorealizarea individual. Sub rezerva paragrafului 2, se aplică nu numai „informațiilor” sau „ideilor” care sunt permise în mod favorabil sau considerate inofensive sau indiferente, ci și celor care jignesc, șochează sau deranjează statul sau orice secțiune a populația. Acestea sunt exigențele acelui pluralism, toleranță și deschidere de minte fără de care nu există „societate democratică”.

Testul dacă ingerința reclamată a fost „necesară într-o societate democratică” îi impune Curții să stabilească dacă aceasta corespundea unei „nevoi sociale stringente”, dacă a fost proporțională cu scopul legitim urmărit și dacă motivele invocate de legislativ pentru a-l justifica sunt relevante și suficiente. Pentru a evalua dacă o astfel de „nevoie” există și ce măsuri ar trebui adoptate pentru a face față acesteia, autorităților naționale li se lasă o anumită marjă de apreciere, însă această putere de apreciere nu este, totuși, nelimitată, ci merge mână în mână cu supravegherea europeană a Curții, a cărei sarcină este să se pronunțe definitiv cu privire la compatibilitatea unei restricții cu libertatea de exprimare, așa cum este protejată de articolul 10 din Convenție.

Pentru o analiză mai detaliată a principiilor relevante, a se vedea *Gündüz împotriva Turciei*, nr. 35071/97, § 38, CEDO 2003 - XI; *Murphy împotriva Irlandei*, nr. 44179/98, §§ 65-69, CEDO 2003 - IX (extrase), inclusiv referințele ulterioare citate acolo; *Aydın Tatlav împotriva Turciei*, nr. 50692/99, §§ 22 - 27, 2 mai 2006 și *Giniewski împotriva Franței*, nr. 64016/00, §§ 43-54, CEDO 2006 - I).

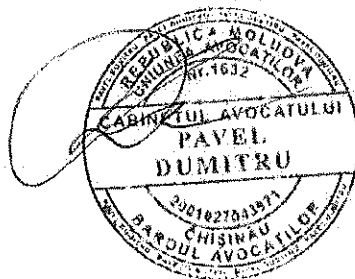
F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)⁶

Se anexează copia extrasului din decizia Consiliului Audiovizualului nr.360 din 10 noiembrie 2023, în privința ÎCS Reforma Art SRL și a postului Jurnal TV

⁶ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va enumera documentele relevante (extrasul cu prevederile normative contestate, alte hotărâri sau decizii ale Curții Constituționale cu un obiect similar, alte hotărâri sau decizii cu obiect similar pronunțate de alte curți constituționale, jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, studii de drept comparat), pe care le va anexa.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării⁷

Declar pe propria onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, fapt pentru ce semnez.

Dumitru Pavel, avocat

⁷ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va declara pe propria sa onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, semnând la final.

Dos.nr. 3-207/23
2-23161264-02-3-13112023

ÎNCHEIERE

25 martie 2024

mun. Chișinău

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ
al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători
Grefier

Veronica Negru
Ecaterina Palanicuc și Ina Dutca
Marina Samatiuc

examinând, în ședință publică, cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate depusă de avocatul Dumitru Pavel, în interesele reclamantei ICS "Reforma Art" SRL, în cadrul examinării cauzei civile în ordine de contencios administrativ, la acțiunea depusă de ICS "Reforma Art" SRL împotriva Consiliului Audiovizualului din R. Moldova privind anularea pct.12-14 din Decizia Consiliului Audiovizualului din R. Moldova nr.360 din 10 noiembrie 2023 "Cu privire la reflectarea alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023 (perioada monitorizată 30 octombrie – 03 noiembrie 2023)

c o n s t a t ă:

1. La data de 13 noiembrie 2023, ICS "Reforma Art" SRL, titulara JURNAL TV, s-a adresat la Curtea de Apel Chișinău cu acțiune în contencios administrativ împotriva Consiliului Audiovizualului din R.Moldova privind anularea parțială a Deciziei Consiliului Audiovizualului din R. Moldova nr. 360 din 10 noiembrie 2023 "Cu privire la reflectarea alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023 (perioada monitorizată 30 octombrie – 03 noiembrie 2023)".
2. Ulterior, la data de 13 noiembrie 2023, avocatul Dumitru Pavel, în interesele reclamantei ICS "Reforma Art" SRL a depus cerere de concretizare a acțiunii, prin care a solicitat anularea ca fiind ilegale a pct.12-14 din Decizia Consiliului Audiovizualului din R. Moldova nr.360 din 10 noiembrie 2023 "Cu privire la reflectarea alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023 (perioada monitorizată 30 octombrie – 03 noiembrie 2023), care se referă la sancționarea reclamantei cu amendă în sumă de 15 000 lei.
3. Fiind notificat despre acțiunea în contencios administrativ, promovată de ICS "Reforma Art" SRL, pârâtul Consiliul Audiovizualului al R. Moldova, prin referința depusă la data de 29 noiembrie 2023 a solicitat respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiată.
4. La data de 22 martie 2024, reprezentantul reclamantei ICS "Reforma Art" SRL, avocatul Dumitru Pavel a depus cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a reglementărilor art.90 alin.(2) Cod electoral, care urmează a fi aplicate în prezenta cauză, solicitând totodată examinarea cererii respective în lipsa sa.
5. Reprezentantul pârâtului Consiliul Audiovizualului, Grigore Chițanu, în ședința de judecată, nu a obiectat asupra demersului formulat de reprezentantul reclamantei.
6. Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ ajunge la concluzia de a admite cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, reieșind din următoarele motive.

7. Colegiul notează că, art.135 din Constituția Republicii Moldova statuează că, Curtea Constituțională: a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte; b) interpretează Constituția; c) se pronunță asupra inițiativelor de revizuire a Constituției; d) confirmă rezultatele referendumurilor republicane; e) confirmă rezultatele alegerii Parlamentului și a Președintelui Republicii Moldova; f) constată circumstanțele care justifică dizolvarea Parlamentului, demiterea Președintelui Republicii Moldova sau interimatul funcției de Președinte, precum și imposibilitatea Președintelui Republicii Moldova de a-și exercita atribuțiile mai mult de 60 de zile; g) rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice sesizate de Curtea Supremă de Justiție; h) hotărăște asupra chestiunilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid. Curtea Constituțională își desfășoară activitatea din inițiativa subiecților prevăzuți de Legea cu privire la Curtea Constituțională.
8. În conformitate cu art.4 din Constituția Republicii Moldova, dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.
9. În acord cu reglementările legale prevăzute la art.20 din Constituția Republicii Moldova, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.
10. Art.53 din Constituția Republicii Moldova, indică că, persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei. Statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.
11. În temeiul art.54 din Constituția Republicii Moldova, în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului. Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sânt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției. Prevederile alin. (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24. Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.
12. Instanța precizează că, în concordanță cu art.195 Cod administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedură civilă, cu excepția art.169-171.
13. În același context, Colegiul menționează că, potrivit art.12¹ alin.(1) CPC, dacă în procesul judecării cauzei se constată că norma de drept ce urmează a fi aplicată sau care

a fost deja aplicată este în contradicție cu prevederile Constituției Republicii Moldova, iar controlul constituționalității actului normativ este de competența Curții Constituționale, instanța de judecată formulează o sesizare a Curții Constituționale pe care o transmite prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

14. Din conținutul normei legale citate, Colegiul conchide că, procedura ridicării excepției de neconstituționalitate permite judecătorului să soluționeze situațiile, când în procesul judecării unei cauze, părțile sau judecătorul însuși se confruntă cu o incertitudine a normelor ce urmează a fi aplicate sub aspectul corespunderii cu Constituția.
15. Corespunzător, excepția de neconstituționalitate, reprezintă o acțiune procesuală de apărare, prin care Curtea Constituțională este sesizată asupra neconcordanței unor dispoziții legale, aplicabile sau deja aplicate în cauza dedusă judecării, cu dispozițiile Constituției.
16. Prin prisma celor reliefate supra, se impune de a remarca că, potrivit § 82 din hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.
17. Totodată, la § 83 din hotărârea menționată, Curtea a reținut că verificarea constituționalității normelor contestate, constituie competența exclusivă a Curții Constituționale, iar judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la § 82.
18. În ordinea de idei descrisă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău constată că, la caz sunt întrunite condițiile necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate stabilite în art. 12¹ alin. (2) CPC și de Curtea Constituțională în Hotărârea nr.2 din 09.02.2016.
19. Colegiul notează că, conform normelor de drept enunțate, sesizarea Curții Constituționale este admisibilă numai în cazul în care actul normativ este aplicat sau urmează a fi aplicat, în cauza concretă pe care o examinează.
20. Colegiul învederează că, la caz, obiectul excepției de neconstituționalitate, îl constituie reglementările statuate la *art.90 alin.(2) Cod electoral, potrivit căruia, în serviciile media audiovizuale, grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri), participanții la referendum, reprezentanții și persoanele de încredere ale acestora, nu pot avea intervenții directe sau indirecte și nu pot fi vizați de terți în alte programe audiovizuale decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în declarațiile politicilor editoriale ale furnizorilor de servicii media. Programe audiovizuale cu caracter electoral se consideră următoarele: a) programele de știri și actualități – rubricile sau grupajele informative, evidențiate prin semnale acustice și vizuale unice, în care pot fi difuzate informații despre tehnica votării, sistemul electoral, alte aspecte ale procesului electoral, sondaje de opinie și activități de campanie ale grupurilor de inițiativă, ale concurenților electorali și ale participanților la referendum; b) emisiunile de informare electorală – emisiunile, organizate la inițiativa furnizorului de servicii media, în care grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri), participanții la referendum sau reprezentanții acestora pot prezenta programele politice și în care pot*

fi discutate diverse probleme de interes public; c) emisiunile de promovare electorală – emisiuni care se difuzează în limita timpilor de antenă acondați grupurilor de inițiativă, concurenților electorali și participanților la referendum în conformitate cu prevederile prezentului cod; d) dezbaterile electorale – emisiunile în care grupurile de inițiativă, concurenții electorali(candidații în alegeri), participanții la referendum sau reprezentanții acestora sunt solicitați să se pronunțe pe marginea temelor propuse spre discuție de către furnizorul de servicii media; e) programele de publicitate electorală – programele destinate în exclusivitate difuzării publicității electorale.

21. Colegiul punctează că, conform art.6 alin.(1) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.
22. Prin prisma art.13 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost încălcate, are dreptul de a se adresa efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.
23. Completul judiciar atestă că, obiectul excepției de neconstituționalitate face parte din categoria actelor cuprinse la art.135 alin. (1) lit. a) din Constituție, excepția fiind ridicată de către ICS "Reforma Art" SRL, care este parte a prezentului litigiu, iar prevederile contestate sânt aplicabile cauzei.
24. Drept consecință, Colegiul remarcă că, cererea de sesizare a Curții Constituționale privind verificarea constituționalității normei indicate supra, depusă de ICS "Reforma Art" SRL, constituie o prerogativă a părții din proces.
25. Astfel, examinând solicitarea reclamantei ICS "Reforma Art" SRL cu privire la sesizarea Curții Constituționale, în vederea controlului constituționalității prevederilor art.90 alin. (2) Cod electoral, Colegiul consideră cererea întemeiată și pasibilă admiterii. Or, prevederile legale a căror control constituțional se solicită, sânt pertinente soluționării litigiului dedus judecății, iar normele vizate sub aspectul excepției formulate nu au făcut obiectul controlului de constituționalitate.
26. În urma celor relatate, Colegiul civil, comercial și contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău ajunge la concluzia de a admite cererea depusă de reprezentantul reclamantei ICS "Reforma Art" SRL, avocatul Dumitru Pavel privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art.90 alin. (2) Cod electoral.
27. Totodată, având în vedere admiterea cererii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău consideră necesar de a amâna examinarea cauzei, rezultând din dispozițiile art.12¹ alin.(3) CPC, conform cărora ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate.
28. În conformitate cu art.195, 230 Cod administrativ, art.12¹ CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,-

d i s p u n e:

Se admite cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate depusă de avocatul

Dumitru Pavel, în interesele reclamantei ICS "Reforma Art" SRL, în cadrul examinării cauzei civile la acțiunea înaintată de ICS "Reforma Art" SRL împotriva Consiliului Audiovizualului din R. Moldova privind anularea pct.12-14 din Decizia Consiliului Audiovizualului din R. Moldova nr.360 din 10 noiembrie 2023 "Cu privire la reflectarea alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023 (perioada monitorizată 30 octombrie – 03 noiembrie 2023).

Se transmite Curții Constituționale a Republicii Moldova cererea depusă de ICS "Reforma Art" SRL privind controlul constituționalității prevederilor *art.90 alin. (2) Cod electoral*, în partea sitagmei: "*... nu pot avea intervenții directe sau indirecte și nu pot fi vizați de terți în alte programe audiovizuale decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în declarațiile politicilor editoriale ale furnizorilor de servicii media*".

Se amână examinarea cauzei civile în contencios administrativ, înaintate de ICS "Reforma Art" SRL împotriva Consiliului Audiovizualului din R. Moldova privind anularea pct.12-14 din Decizia Consiliului Audiovizualului din R. Moldova nr.360 din 10 noiembrie 2023 "Cu privire la reflectarea alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023 (perioada monitorizată 30 octombrie – 03 noiembrie 2023), până la pronunțarea Curții Constituționale a Republicii Moldova asupra excepției de neconstituționalitate.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Judecătoria

COPIA CORESPUNDE
CU ORIGINALUL

Veronica Negru

Ecaterina Palanciuc

Ina Dutca